

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правової політики
Денису МАСЛОВУ**
вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008
e-mail: maslov@rada.gov.ua

Шановний Денисе Вячеславовичу!

Національна асоціація адвокатів України (далі – НААУ) висловлює Вам свою повагу та звертається стосовно такого.

24.09.2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України щодо окремих прав учасників справ» (реєстр. № 12061) (далі – проект Закону).

Законопроект спрямований на правове врегулювання права учасників справи на оскарження ухвал суду апеляційної інстанції про поновлення строку на апеляційне оскарження та про відкриття апеляційного провадження.

З огляду на важливість пропонованих змін у НААУ здійснили правовий аналіз законопроекту, що додається.

Просимо врахувати висловлені НААУ зауваження та пропозиції під час розгляду та прийняття рішення щодо проекту Закону України № 12061 від 24.09.2024 на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

Додаток на 5 арк.

З повагою

**Голова
Національної асоціації адвокатів України,
Ради адвокатів України**

Лідія ІЗОВІТОВА

Зауваження та пропозиції Національної асоціації адвокатів України до проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України щодо окремих прав учасників справ» (реєстраційний № 12061 від 24.09.2024).

НААУ опрацювала проект Закону України. За результатами проведеного правового аналізу Законопроекту, НААУ вважає за доцільне висловити такі зауваження та пропозиції до нього.

Цивільний процесуальний кодекс України	
Зміст відповідного положення (норми) проекту акта	Пропозиції/зауваження
<p>Стаття 359. Відкриття апеляційного провадження</p> <p>1. Про відкриття апеляційного провадження у справі суд апеляційної інстанції постановляє ухвалу.</p> <p>2. До відкриття апеляційного провадження учасники справи мають право подати заперечення проти відкриття апеляційного провадження.</p> <p>3. Питання про відкриття апеляційного провадження у справі вирішується не пізніше п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги або заяви про усунення недоліків, поданої у порядку, передбаченому статтею 357 цього Кодексу.</p> <p>4. В ухвалі про відкриття апеляційного провадження зазначається строк для подання учасниками справи відзиву на апеляційну скаргу та вирішується питання про витребування матеріалів справи. Якщо разом з апеляційною скаргою подано заяви чи клопотання суд в ухвалі про відкриття апеляційного провадження встановлює строк, протягом якого учасники справи мають подати свої заперечення щодо поданих заяв чи клопотань, якщо інше не передбачено цим Кодексом.</p>	<p>Аналогічна норма, яка міститься в Господарському процесуальному кодексі щодо подання заперечень проти відкриття апеляційного провадження (ч. 2 ст. 262), є декларативно і не знайшла свого ефективного застосування та реалізації після її прийняття.</p> <p>Одною із цілей наділення учасників господарського процесу правом подання заперечень проти відкриття апеляційного провадження, було надання можливості заперечувати проти подання апелянтом апеляційної скарги, за відсутності права оскаржувати постанову про відкриття апеляційного провадження.</p> <p>Втім ГПК України, декларуючи право на подання таких заперечень, <u>не містить ефективної форми реалізації цього права</u>, яка б сприяла досягненню кінцевої мети, зокрема врахування доводів, викладених у запереченнях судом апеляційної інстанції під час прийняття рішення про відкриття або відмову у відкритті апеляційного провадження.</p> <p>За даними Єдиного державного реєстру судових рішень відсоток користування правом подання заперечень проти відкриття апеляційного провадження не досягає навіть 1 %, оскільки у більшості випадків такі заперечення зводяться до викладення обставин, що перевіряються апеляційним судом при розгляді справи по суті, а не на стадії відкриття апеляційного провадження.</p> <p>Тому суди апеляційної інстанції не враховують такого змісту заперечення під час відкриття апеляційного</p>

	<p>провадження, а керуються виключно ст.ст. 260, 261 ГПК України.</p> <p>Припускаючи можливий дієвий вплив подання заперечень до відкриття апеляційного провадження, необхідно надати розширене тлумачення стосовно визначення вимог та критеріїв щодо змісту, підготовки та порядку подання таких заперечень до суду за аналогією ст.ст. 178, 360 ЦПК України.</p> <p>З урахуванням того факту, що норма закріплена в ч. 2 ст. 262 ГПК України не знайшла своєї дієвої реалізації на практиці, буде недоцільним і неефективним доповнення ЦПК України та КАС аналогічним положенням</p>
<p>Стаття 389. Право касаційного оскарження</p> <p>1. Учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити у касаційному порядку:</p> <p>...</p> <p>3) ухвали суду апеляційної інстанції про відмову у відкритті або закритті апеляційного провадження, про повернення апеляційної скарги, про поновлення строку на апеляційне оскарження, про відкриття апеляційного провадження, про зупинення провадження, щодо забезпечення позову, заміни заходу забезпечення позову, щодо зустрічного забезпечення, про відмову ухвалити додаткове рішення, про роз'яснення рішення чи відмову у роз'ясненні рішення, про внесення або відмову у внесенні виправлень у рішення, про повернення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову у відкритті провадження за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими</p>	<p>Як вбачається з пояснювальної записки до законопроекту, ним пропонується внести відповідні зміни з причини <i>«зловживань однією зі сторін та формального поновлення строку на апеляційне оскарження або відкриття апеляційного провадження та неможливості оскарження таких ухвал іншою стороною. Це призводить до затягування виконання рішення суду та додаткового навантаження на судову систему»</i>.</p> <p>Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ» від 15 січня 2020 р. № 460-IX, з переліку ухвал, які можуть бути оскаржені в апеляції окремо від рішення суду, було виключено ухвалу про відкриття провадження в справі з порушенням правил підсудності. Від дня набрання чинності зазначеними змінами заперечення на таку ухвалу можна викласти лише в апеляційній скарзі на рішення суду.</p> <p>Інститут оскарження ухвали про відкриття провадження у справі окремо від рішення суду був скасований через не виправдане навантаження на систему правосуддя, а також багаточисленні випадки зловживань процесуальними правами, коли ухвала про відкриття провадження безпідставно оскаржувалася по декілька разів з метою затягування процесу (наприклад у спорах,</p>

<p>або виключними обставинами, про заміну сторони у справі, про накладення штрафу в порядку процесуального примусу, окремі ухвали.</p>	<p>що виникають за договорами фінансових зобов'язань та з інших правочинів тощо).</p> <p>Таким чином, імовірно розширення прав учасників судового процесу щодо оскарження ухвали про поновлення строку на апеляційне оскарження та про відкриття апеляційного провадження приведе до реінкарнації тих проблем, які були вирішені скасуванням інституту їх оскарження.</p> <p>До того ж надання права на таке оскарження не буде дієвим чинником запобігання затягуванню виконання рішення суду, а навпаки збільшить час зупинення виконання рішення суду першої інстанції.</p> <p>Оскарження ухвали апеляційного суду про відкриття апеляційного провадження або поновлення строку на апеляційне оскарження вимагатиме зупинення апеляційного розгляду справи до прийняття рішення касаційним судом за заявою про перегляд відповідної ухвали.</p> <p>Таким чином, незалежно від результату розгляду касаційним судом апеляційної скарги на ухвалу про відкриття апеляційного провадження або поновлення строку на апеляційне оскарження, строк розгляду справи на стадії апеляційного оскарження буде безумовно довшим, аніж класичний строк розгляду апеляційної скарги.</p> <p>З наведеного вбачається, що запровадження запропонованих змін не відповідатиме меті та завданням законопроекту.</p> <p>ПРОПОЗИЦІЇ. З метою недопустимості зловживання процесуальними правами та задля забезпечення реалізації права на оскарження учасників судового процесу, прогнозованим позитивним кроком буде внесення змін у всі три кодекси ЦПК, ГПК і КАС тождної норми щодо виключного права на оскарження ухвали апеляційного суду про відкриття апеляційного провадження, лише у випадку, коли апеляційна скарга подана з пропуском визначеного відповідним Кодексом строку на апеляційне оскарження</p>
<p>Господарський процесуальний кодекс України</p>	
<p>Стаття 287. Право касаційного оскарження</p>	<p>ПРОПОЗИЦІЇ. З метою недопустимості зловживання процесуальними правами та задля забезпечення реалізації права на оскарження</p>

<p>1. Учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки, мають право подати касаційну скаргу на:</p> <p>...</p> <p>3) ухвали суду апеляційної інстанції про відмову у відкритті або закритті апеляційного провадження, про повернення апеляційної скарги, про поновлення строку на апеляційне оскарження, про відкриття апеляційного провадження, про зупинення провадження, щодо забезпечення позову, заміни заходу забезпечення позову, щодо зустрічного забезпечення, про відмову ухвалити додаткове рішення, про роз'яснення рішення чи відмову у роз'ясненні рішення, про внесення або відмову у внесенні виправлень у рішення, про повернення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову у відкритті провадження за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про заміну сторони у справі, про накладення штрафу в порядку процесуального примусу, окремі ухвали;</p>	<p>учасників судового процесу, прогнозованим позитивним кроком буде внесення змін у всі три кодекси ЦПК, ГПК і КАС тотожної норми щодо виключного права на оскарження ухвали апеляційного суду про відкриття апеляційного провадження, лише у випадку, коли апеляційна скарга подана з пропуском визначеного відповідним Кодексом строку на апеляційне оскарження.</p>
<p>Кодекс адміністративного судочинства України</p>	
<p>Стаття 300. Відкриття апеляційного провадження</p> <p>1. За відсутності підстав для залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги чи відмови у відкритті апеляційного провадження суд апеляційної інстанції постановляє ухвалу про відкриття апеляційного провадження у справі. До відкриття апеляційного провадження учасники справи</p>	<p>З урахуванням того факту, що норма закріплена в ч. 2 ст. 262 ГПК України не знайшла своєї дієвої реалізації на практиці, буде недоцільним і неефективним доповнення ЦПК України та КАСУ аналогічним положенням</p>

<p>мають право подати заперечення проти відкриття апеляційного провадження.</p>	
<p>Стаття 328. Право на касаційне оскарження ... 3. У касаційному порядку можуть бути оскаржені ухвали суду апеляційної інстанції про відмову у відкритті або закритті апеляційного провадження, про повернення апеляційної скарги, про поновлення строку на апеляційне оскарження, про відкриття апеляційного провадження, про зупинення провадження, щодо забезпечення позову та заміни заходу забезпечення позову, про відмову ухвалити додаткове рішення, про роз'яснення рішення чи відмову у роз'ясненні рішення, про внесення або відмову у внесенні виправлень у рішення, про повернення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову у відкритті провадження за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про заміну сторони у справі, про накладення штрафу в порядку процесуального примусу, окремі ухвали.</p>	<p>ПРОПОЗИЦІЇ. З метою недопустимості зловживання процесуальними правами та задля забезпечення реалізації права на оскарження учасників судового процесу, прогнозованим позитивним кроком буде внесення змін у всі три кодекси ЦПК, ГПК і КАС тотожної норми щодо виключного права на оскарження ухвали апеляційного суду про відкриття апеляційного провадження лише у випадку, коли апеляційна скарга подана з пропуском визначеного відповідним Кодексом строку на апеляційне оскарження</p>